

ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ರೂಪರೇಷೆಗಳು:

ವಿಶ್ಲೇಷಣಾತ್ಮಕ ಅಧ್ಯಯನ

ಡಾ. ಬಿ. ಆರ್. ಮಂಜುನಾಥ ¹ ಮತ್ತು ಡಾ.ಶೈಲಜ ಕೆ ²

ಪೀಠಿಕೆ

ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಸಮುದಾಯ ಅಥವಾ ಪ್ರದೇಶದ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಅಂಶಗಳು ಅಲ್ಲಿನ ಜನಸಮುದಾಯದ ಜೀವನ ವಿಧಾನದ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಅತ್ಯಂತ ಹಿಂದುಳಿದ ತಾಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆಯನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಾಲೂಕಿನ ಐತಿಹಾಸಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಆರ್ಥಿಕ, ಶಿಕ್ಷಣ, ರಾಜಕೀಯ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಮುಂತಾದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯವು ಭೌಗೋಳಿಕವಾಗಿ ದಖನ್ ಪ್ರಸ್ಥಭೂಮಿಯ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದು, ಉತ್ತರಕ್ಕೆ 11⁰31¹ ಮತ್ತು 18⁰45¹ ಅಕ್ಷಾಂಶ ಬಿಂದುವಿನಲ್ಲಿಯೂ ಮತ್ತು ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ 74⁰12¹ ಮತ್ತು 78⁰40¹ ರೇಖಾಂಶ ಬಿಂದುವಿನಲ್ಲಿಯೂ ನೆಲೆಗೊಂಡಿದ್ದು ಒಟ್ಟು 1,91,791 ಚದುರ ಕಿಲೋಮೀಟರ್ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದಲ್ಲಿ 30 ಜಿಲ್ಲೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. 2011ನೇ ಜನಗಣತಿ ಪ್ರಕಾರ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 6,10,95,297 ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಿದ್ದು, ಅದರಲ್ಲಿ 3,09,66,657 ಪುರುಷರು ಮತ್ತು 3,01,28,640 ಮಹಿಳೆಯರಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರದೇಶವಾರು ನೋಡಿದಾಗ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಶೇ.61.3 (3,74,69,335) ರಷ್ಟು ಜನರು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹಾಗೂ ಶೇ.38.7 (2,36,25,962) ರಷ್ಟು ಜನರು ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯು ಕರ್ನಾಟಕದ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದು, 5,101 ಚ.ಕಿ.ಮೀ.ವಿಸ್ತೀರ್ಣದಲ್ಲಿ ಚಾಮರಾಜನಗರ, ಕೊಳ್ಳೆಗಾಲ, ಯಳಂದೂರು, ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ ಮತ್ತು ಹನೂರು ತಾಲೂಕುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

¹ ಪಿಡಿಎಚ್ ಸಂಶೋಧಕ, ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ, ಮೈಸೂರು ವಿವಿ, ಮೈಸೂರು.

² ಸಂಶೋಧನಾ ಸಲಹೆಗಾರರು, ಭಾರತೀಯ ಬಹುಶಿಸ್ತೀಯ ಸಂಶೋಧನಾ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮೈಸೂರು.

ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ

ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಮೊದಲ ಹೆಸರು ವಿಜಯಪುರ, ಇದು ತೆರಕಣಾಂಬಿ ಅರಸರ ಆಳ್ವಿಕೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿತ್ತು. ವಿಜಯಪುರಕ್ಕೆ ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬರಲು ಮೈಸೂರಿನ ಅರಸರಾದ ಚಿಕ್ಕದೇವರಾಜ ಒಡೆಯರು (1674) ಕಾರಣ. ಚಿಕ್ಕದೇವರಾಜ ಒಡೆಯರು ತಮ್ಮ ಬಾಲ್ಯವನ್ನು ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆಯಿಂದ 11 ಕಿ.ಮೀ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಸ್ತುತ ಹೋಬಳಿ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿರುವ ಹಂಗಳ ಗ್ರಾಮದ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಬಂಧನದಲ್ಲಿ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅವರ ತಂದೆ ವಿಧಿವಶರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಅವರ ತಂದೆಯ ಅಂತ್ಯಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ವಿಜಯಪುರದ ಬಳಿ ಇರುವ ಗುಂಡ್ಲು ಹೊಳೆ ಬಳಿ ನೆರವೇರಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಸೆರೆಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದರು. ಕಾಲಾನಂತರ ತಂದೆಯ ಅಂತ್ಯಕ್ರಿಯೆ ನಡೆದ ಸ್ಥಳದ ಬಳಿ ಬಂದು ಅಗ್ರಹಾರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ, ವಿಜಯಪುರದ ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಭದ್ರಪಡಿಸಿ ತಂದೆಯ ಸಮಾಧಿಯ ಮೇಲೆ ಪರವಾಸುದೇವಾ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದರು. ಅಂದಿನಿಂದ ವಿಜಯಪುರ ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಪಡೆಯಿತು. ಆದರೆ ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಂದು ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಅಗ್ರಹಾರವಾಗಲೀ ಅಥವಾ ಕೋಟೆಯಾಗಲೀ ಉಳಿದಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಆಳಿದ ಮತ್ತು ಅಳಿದ ಅರಸರ, ಪಾಳೆಗಾರ ಹಾಗೂ ಮಂಡಲಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಸುವ 224 ಶಾಸನಗಳು ದೊರೆತಿವೆ.

ಬೌಗೋಳಿಕ ಲಕ್ಷಣಗಳು

ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕು 1404.27 ಚ.ಕಿ.ಮೀ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, 4 ಹೋಬಳಿ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು (ಹಂಗಳ, ಬೇಗೂರು, ತೆರಕಣಾಂಬಿ ಮತ್ತು ಕಸಬಾ) ಹಾಗೂ 158 ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ 136 ಜನವಸತಿ ಗ್ರಾಮಗಳಾಗಿದ್ದು 22 ಜನವಸತಿಯಿಲ್ಲದ ಗ್ರಾಮಗಳಾಗಿವೆ. ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆಯು ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರದಿಂದ 34 ಕಿ.ಮೀ. ಹಾಗೂ ನೆರೆಯ ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯಿಂದ 61 ಕಿ.ಮೀ ದೂರದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಸಮುದ್ರ ಮಟ್ಟಕ್ಕಿಂತ 2,619 ಅಡಿ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿದ್ದು, ದಕ್ಷಿಣ ಹಾಗೂ ಪಶ್ಚಿಮ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯ ಮತ್ತು ಬೆಟ್ಟ ಗುಡ್ಡಗಳಿಂದ ಆವೃತವಾಗಿದ್ದು, ಬಂಡೀಪುರ ರಕ್ಷಿತ ಅರಣ್ಯ ವಲಯ ಮತ್ತು ಹಿಮವದ್ ಗೋಪಾಲಸ್ವಾಮಿ ಬೆಟ್ಟಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಸ್ಥಳ ಮತ್ತು ವಿಸ್ತೀರ್ಣ

ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕು 11.8⁰ ಉತ್ತರ ಅಕ್ಷಾಂಶದಿಂದ 76.68⁰ ಪೂರ್ವ ರೇಖಾಂಶದ ಬಿಂದುವಿನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿದೆ. ಇದು ರಾಜ್ಯದ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದು, ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಚಾಮರಾಜನಗರ, ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೆಚ್.ಡಿ.ಕೋಟೆ, ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ನಂಜನಗೂಡು ಹಾಗೂ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ತಮಿಳುನಾಡು ಮತ್ತು ಕೇರಳ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಲಕ್ಷಣಗಳು

ಈ ತಾಲೂಕಿನ ಮುಖ್ಯ ನದಿ ಗುಂಡ್ಲು ಹೊಳೆ, ಇದಕ್ಕೆ ಕೌಂಡಿನೈ ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಇದೆ. ತಾಲೂಕಿನ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಮಾಯಾರ್ ನದಿ ಹರಿಯುತ್ತದೆ. ಇದು ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ತಮಿಳುನಾಡುಗಳ ಗಡಿರೇಖೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕೆರೆಕಟ್ಟೆಗಳಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದವು ಕೋಡಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆ, ನಳೂರ್ ಅಮಾನಿಕೆರೆ, ಕೂತನೂರು ಕೆರೆ, ಮಲ್ಲಯ್ಯನಪುರ ಕೆರೆ, ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ ಮತ್ತು ಅಣ್ಣೂರು ಕೆರೆಗಳು. ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಳೆ ಬಂದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಈ ಕೆರೆಗಳು ತುಂಬುವವು. ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಜಲ ಸಂಪತ್ತಿನ ಕೊರತೆ ಇದೆ. ಕೋಡಹಳ್ಳಿ, ಹಕ್ಕಲಪುರಗಳಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಗಳಿವೆ.

ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಬೆಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖನೀಯವಾದದ್ದು ಶ್ರೀ ಹಿಮವದ್ ಗೋಪಾಲಸ್ವಾಮಿ ಬೆಟ್ಟ. ಈ ಬೆಟ್ಟವು ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆಯ ನೈಋತ್ಯಕ್ಕೆ 16 ಕಿ.ಮೀ ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆಯ ಆಗ್ನೇಯಕ್ಕೆ 12 ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿ ಪಾರ್ವತಿ ಬೆಟ್ಟವಿದೆ. ಸ್ಕಂದಗಿರಿ ಅಥವಾ ಕಂದಗಾಲ ಬೆಟ್ಟವೆಂದೂ ಇದನ್ನು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಕರಸ್ಥಲ ನಾಗಲಿಂಗನ ಬೆಟ್ಟ ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆಯಿಂದ 10 ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಮಂಚಹಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದೆ. ಹುಲಿಗನ ಮುರಡಿ ಬೆಟ್ಟ; ತೆರಕಣಾಂಬಿಯ ಆಗ್ನೇಯಕ್ಕೆ 7 ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಶ್ರೀರಾಮದೇವರ ಗುಡ್ಡವಿದೆ. ಬೇಗೂರು ಮತ್ತು ಹಿರಿಕಾಟಿಯಲ್ಲಿರುವ ಗುಡ್ಡಗಳು ಉಲ್ಲೇಖನೀಯ.

ಅರಣ್ಯ ಸಂಪತ್ತು

ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ 44,859 ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಪ್ರದೇಶ ಅರಣ್ಯವಿದೆ. ತಾಲೂಕಿನ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ 60 ಚದರ ಕಿ.ಮೀ. ಪಸರಿಸಿರುವ ಬಂಡೀಪುರ ಅಭಯಾರಣ್ಯವೂ ಇದೆ. ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಶ್ರೀಗಂಧ, ತೇಗ, ಹೊನ್ನೆ, ನಂದಿ, ಹಲಸು, ಸಂಪಿಗೆಗಳು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿವೆ. ಗೋಪಾಲಸ್ವಾಮಿ ಬೆಟ್ಟವೂ ದಟ್ಟ ಕಾಡಾಗಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿ ನೇರಳೆ, ಸುರಗಿ, ಸುರಹೊನ್ನೆ, ಸಂಪಿಗೆಗಳಲ್ಲದೆ ಅನೇಕ ಉಪಯುಕ್ತ ಗಿಡಮೂಲಿಕೆಗಳೂ ಇವೆ.

ಖನಿಜಗಳು

ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಮ್ಯಾಂಗನೀಸ್ ಗ್ರಾನೈಟ್ ಶಿಲಾವಲಯಗಳು, ಡನೈಟ್ ಶಿಲೆಗಳು ವಿಶ್ವದ ಕೆಲವೇ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ದೊರೆತಿವೆ ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ. ತಾಲೂಕಿನ ಕುರುಬರ ಹುಂಡಿ, ಹೊನ್ನೇಗೌಡನಹುಂಡಿ, ಕಂದೆಗಾಲ ಮತ್ತು ತೆರಕಣಾಂಬಿ ಸಮೀಪದ ಬೆಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಶಿಲೆಗಳು ದೊರೆಯುವವು. ಅಮೃತ ಸುಣ್ಣ ಶಿಲೆ, ದತ್ತಮಣಿಯಕ್ತ ಶಿಲೆಗಳು, ಪದರಯುತ ಮ್ಯಾಂಗನೀಸ್ ಶಿಲೆ, ಅತಿಕ್ಷಾರ ಶಿಲೆಗಳು (ಸ್ಯಾಂಡ್ವಿಚ್), ಗ್ಯಾಬ್ರೊ, ಕಿರಿಯ ಕಣಶಿಲೆಗಳು ತಾಲೂಕಿನ ಖನಿಜಸಂಪತ್ತುಗಳಾಗಿವೆ. ಕೊಡಸೋಗೆ, ರಾಮಯ್ಯನಪುರ, ಶೀಲವಂತಪುರ ಮತ್ತು ಕುರುಬರಹುಂಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿರುವ ಶಿಲೆಗಳು ದೊರೆತಿವೆ. ಲೋಹಗಳಿಗೆ ಮೆರಗು

ಕೊಡಲು ವಸ್ತುವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಕುರಂದ (ಕೊರಂಡಂ)ವನ್ನು ಭೀಮನಬೀಡುವಿನಲ್ಲಿ ಗಣಿ ಮಾಡಿ ತೆಗೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಬೇಗೂರಿನ ಸಮೀಪದ ಬೆಟ್ಟದ ಮಾದಹಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಕೋಡಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಸುಣ್ಣಕಲ್ಲು (ಕಂಕರ್) ದೊರೆಯುವುದು. ತೆರಕಣಾಂಬಿ, ಮಲ್ಲಯ್ಯನಪುರ, ಕುಂದಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಲಂಕಾರ ಶಿಲೆಯಾಗಿ ಬಳಸುವ ಅಮೃತ ಶಿಲೆ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಕಬ್ಬಿಣಾಂಶವಿರುವ ಅದಿರು ಬೊಮ್ಮನಹಳ್ಳಿ, ಹರಗನಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲೂ, ಮ್ಯಾಂಗನೀಸ್ ಶಿಲೆಗಳು ಕುರುಬರಹುಂಡಿ, ವಣಕನಪುರ, ಮಡಹಳ್ಳಿ, ಮದ್ದೂರು ತೆರಕಣಾಂಬಿ, ತ್ರಿಯಾಂಬಕಪುರ ಹನುಮಂತರಾಯನಗುಡಿ, ಬಾಚಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವುದು. ಭೂಮಿಯಿಂದ ತುಂಬಾ ಆಳದಿಂದ 10 ರಿಂದ 20 ಕಿ.ಮೀ. ಗೋಡೆಯಂತೆ ಮೇಲೆ ಬಂದಿರುವವು ಡಾಲರೈಟ್ ಡೈಕುಗಳು. ಇವುಗಳಿಗೆ ಕರೀ ಕಣ ಶಿಲೆಗಳೆಂದೂ ಹೆಸರಿದೆ. ಈ ಕಲ್ಲಿನ ಗಣಿಗಳು ಮಂಚೇನಹಳ್ಳಿ, ಬರಗಿ, ಶೀಲವಂತಪುರ, ಬೊಮ್ಮನಹಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ತೆರಕಣಾಂಬಿಗಳಲ್ಲಿವೆ. ಬೇಗೂರಿನ ಸಮೀಪ ಹಿರೀಕಾಟಿ, ಕಂದೇಗಾಲ, ಹಂಗಳ, ತೆರಕಣಾಂಬಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಡದ ಅಡಿಪಾಯಕ್ಕೆ ಬಳಸುವ ಕಣಶಿಲೆಯನ್ನು ಅಗೆದು ತೆಗೆಯಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇವಲ್ಲದೇ ಮರಳು, ಪಿಂಗಾಣಿ, ರಂಗೋಲಿ ಮಣ್ಣುಗಳೂ ಕೂಡ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ

ಹವಾಮಾನ

ತಾಲೂಕಿನ ಹವಾಮಾನವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಮಶೀತೋಷ್ಣದಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತದೆ. ಏಪ್ರಿಲ್‌ನಿಂದ ಜೂನ್ ತಿಂಗಳವರೆಗೆ ಉಷ್ಣಾಂಶವು 33° ಸೆಂಟಿಗ್ರೇಡ್‌ನಿಂದ 37° ಸೆಂಟಿಗ್ರೇಡ್‌ನಷ್ಟು ಗರಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟವನ್ನು ತಲುಪುವುದು.

ಮಳೆ ಮಾದರಿ

ತಾಲೂಕಿನ ವಾಡಿಕೆಯಂತೆ ಸರಾಸರಿ ಮಳೆಯು 780 ಮಿಲಿ ಮೀಟರ್‌ಗಳಾಗಿದೆ. ಪೂರ್ವ ಮಾನ್‌ಸೂನ್‌ನಲ್ಲಿ ಸರಾಸರಿ 236 ಮಿ.ಮೀ ಮಳೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಕನಿಷ್ಠ 70 ಮಿ.ಮೀ ಮತ್ತು ಗರಿಷ್ಠ 445 ಮಿ.ಮೀ. ಮಳೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ನೈರುತ್ಯ ಮಾನ್ಸೂನ್‌ನಲ್ಲಿ 268 ಮಿ.ಮೀ ಸರಾಸರಿ ಮಳೆಯದಾದರೆ, ಈಶಾನ್ಯ ಮಾನ್ಸೂನ್‌ನಲ್ಲಿ 276 ಮಿ.ಮೀ ಸರಾಸರಿ ಮಳೆಯಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ತಾಲೂಕಿನ ಈಶಾನ್ಯ ಮಾನ್ಸೂನ್‌ನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಳೆಯಾಗುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. 2011ರ ಜನಗಣತಿ ವರದಿಯಂತೆ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ 396 ಮಿ.ಮೀ ಮಳೆಯಾದರೆ, ಗರಿಷ್ಠ 1579 ಮಿ.ಮೀ ಮಳೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಮಣ್ಣು ಮತ್ತು ಬೆಳೆಗಳು

ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಎರೆ ಮಣ್ಣು, ಮರಳು ಮಿಶ್ರಿತ ಕೆಂಪು ಮಣ್ಣು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ . ಈ ಮಣ್ಣು ವ್ಯವಸಾಯಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿದ್ದು, ಜೋಳ, ರಾಗಿ, ಮುಸುಕಿನ ಜೋಳ,

ಅರಿಸಿಣ, ಈರುಳ್ಳಿ, ಕಬ್ಬು ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ತೊಗರಿ, ಅವರೆ, ಹಲಸಂದೆ, ಕಡಲೆ ಮುಂತಾದ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಎರೆಮಣ್ಣು ಇದೆ. ಹೆಚ್ಚು ಭಾಗ ನುರುಜಭೂಮಿ, ಮಳೆ ಕಡಿಮೆ, ಜೋಳ ಮುಖ್ಯ ಬೆಳೆ, ರಾಗಿ ಅವರೆ, ಹರಳು ಇತ್ಯಾದಿ ಖುಷ್ಕಿ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕೆರೆ, ಬಾವಿಗಳಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಭತ್ತ-ಕಬ್ಬು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ.

ತಾಲೂಕಿನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಲಕ್ಷಣಗಳು

ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ ತಾಲೂಕು ಜನಪದ ಕಲೆಗಳ ಸಮೃದ್ಧ ಕಣಜವಾಗಿದೆ. ಗಾದೆಗಳು, ಕಥೆಗಳು, ತ್ರಿಪದಿಗಳು, ಪರಸಂಗ ಪದಗಳು ವಿಪುಲವಾಗಿವೆ. ಕಳೆ ಕೀಳುವಾಗ, ನಾಟಿ ಮಾಡುವಾಗ, ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಜಾನಪದ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹಿಮವದ್ ಗೋಪಾಲಸ್ವಾಮಿ, ಹೊಣಕಾರಪ್ಪ, ಪಾರ್ವತಿ, ಮದ್ದಾನೇಶ್ವರ, ಮಾರಮ್ಮ, ಬರಗಿಮಾರಿ ಮುಂತಾದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಹಾಡುಗಳಿವೆ. ಒಗಟು ಹೇಳುವುದರಲ್ಲೂ ಇವರು ನಿಪುಣರು.

ತಾಲೂಕಿನ ಪ್ರೇಕ್ಷಣೀಯ ಸ್ಥಳಗಳು

ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ ತಾಲೂಕು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಹಲವಾರು ಪ್ರೇಕ್ಷಣೀಯ ಮತ್ತು ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಸ್ಥಳಗಳು ಸಾಕಷ್ಟಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲ ಹೋಬಳಿ ಕೇಂದ್ರವಾದ ತೆರಕಣಾಂಬಿ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಗ್ರಾಮವಾಗಿದೆ. ಈ ಗ್ರಾಮವನ್ನು ತ್ರಿಕದಂಬಪುರ, ತಿರಕಣಾಂಬಿ, ತಿರಕಣಾಂಬೆ ಎಂದೂ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಐತಿಹ್ಯದ ಪ್ರಕಾರ ತಮಿಳುನಾಡು, ಹದಿನಾಡು (ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದ ಗಡಿ) ಕೇರಳ ಇರುವ ಸ್ಥಳ ಕೂಡಗಲ್ಲೂರು, ಮೂರು ಗಡಿಕಲ್ಲುಗಳಿದ್ದ ಪ್ರದೇಶವೇ ತ್ರಿಕದಂಬಪುರ. ಇದೇ ಮುಂದೆ ತೆರಕಣಾಂಬಿಯಾಯಿತೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಇನ್ನೊಂದು ವಾದದ ಪ್ರಕಾರ ಕಡಾಂಬಿ ವಂಶಸ್ಥರು, ಪ್ರಥಮ ಬಾರಿಗೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದರು. ಕಡಾಂಬಿಗೆ ತಿರು ಶಬ್ದ ಸೇರಿ ತಿರುಕಡಾಂಬಿ, ತಿರುಕಣಾಂಬಿ ಆಗಿರಬಹುದು. ಕದಂಬ ದೊರೆ ಮುಕ್ಕಣ್ಣ ಕಂದಬನ ಸಂಸ್ಕೃತ ರೂಪು ತ್ರಿಕದಂಬ. ಅವನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾದ ಈ ಊರು ಮುಂದೆ ತೆರಕಣಾಂಬಿ ಆಗಿರಲೂ ಸಾಕು ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸಂಶೋಧಕ ಜಿ.ಜಿ. ಮಂಜುನಾಥನ್ ಊಹಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ತಿರುಕಣ್ಣನಂಬಿ ಎಂಬ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಭಕ್ತನ ಹೆಸರಿನಿಂದ ತಿರುಕಣಾಂಬಿ ಹೆಸರು ಬಂದಿರಬಹುದೆಂದೂ ಊಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ “ತೆರಕಣಾಂಬಿಯ ರಾಯಕಟಕ” ತೆರಕಣಾಂಬಿ ಮಹಾರಾಜ್ಯೇ ಜಗತೀ ತಳೇ”, ‘ತೆರಕಣಾಂಬಿಯ ಭಂಡಾರ’ ಮೊದಲಾಗಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುವುದರಿಂದ, ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದೊಂದು ಸಮೃದ್ಧ ರಾಜ್ಯವಾಗಿತ್ತು ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ತೆರಕಣಾಂಬಿ ಮೊದಲಿಗೆ ಗಂಗರ ವಶದಲ್ಲಿತ್ತು.

ಗಂಗರ ತರುವಾಯ ಇದು ಚೋಳರ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಬಂತು. ಹೊಯ್ಸಳರ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ಈ ರಾಜ್ಯವನ್ನಾಳಿದ ದಂಡನಾಯಕರ ಹೆಸರುಗಳು ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. 'ಕೊಂಗಮಾರಿ' 'ಕೊಂಗದಿಶಾಪಟ್ಟಿ' ಎಂಬ ಅವರ ಬಿರುದುಗಳಿಂದ ಅವರು ಚೋಳರನ್ನು ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿಸಿದರೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಮೊಡೆಯ ಕುಲದ ಭೀಮದೇವ, ಅವನ ಮಕ್ಕಳಾದ ಪೆರುಮಾಳ ದಣ್ಣಾಯಕ, ಮಾಧವ ದಣ್ಣಾಯಕ, ಭರತಜೀಯ ದಣ್ಣಾಯಕ, ಕೇತೆಯ ದಣ್ಣಾಯಕ-ಇವರೆಲ್ಲ ಈ ರಾಜ್ಯದ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸಿದ ಹೆಸರಾಂತ ಕಲಿಗಳು.

ತೆರಕಣಾಂಬಿಯ ನೈಋತ್ಯಕ್ಕೆ 2.4 ಕಿ.ಮೀ. ಅಂತರದಲ್ಲಿರುವ ತ್ರಿಯಂಬಕಪುರದಲ್ಲಿ ಬೃಹತ್ ಕಲ್ಲಿನ ದೇವಾಲಯವಿದೆ. ಕೇರಳ ಮತ್ತು ತಮಿಳುನಾಡುಗಳ ಗಡಿಕಲ್ಲುಗಳು ಸೇರುವೆಡೆ ಲಂಬಕರ್ಣನೆಂಬವ ತ್ರಿಕದಂಬೇಶ್ವರನನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿದನೆಂಬುದು ಪ್ರತೀತಿ. ಇಲ್ಲಿ 12.2 ಮೀಟರ್ ಎತ್ತರದ ದೀಪಸ್ತಂಭವೊಂದಿದ್ದು, ಅದರ ಸುತ್ತ ಮಂಟಪವಿದೆ. ಮುಖ್ಯ ದೇವಾಲಯ ಗರ್ಭಗುಡಿ ಮತ್ತು ಸುಕನಾಸಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಗರ್ಭಗುಡಿಯ ಆಗ್ನೇಯ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಸಪ್ತಮಾತೃಕೆಯರ ಮಂದಿರವಿದೆ. ನವರಂಗದ ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಮಯೂರಾಸನದ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯನಿದ್ದಾನೆ. ತೆರಕಣಾಂಬಿಯ ವರದರಾಜ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿರುವ ಹನುಮಂತನಿಂದ ರಾಮಾಯಣ ಕೇಳುತ್ತಿರುವ ರಾಮ, ಲಕ್ಷ್ಮಣ, ಸೀತೆಯರ ವಿಗ್ರಹಗಳು ಇಲ್ಲಿಯವು. ನವರಂಗದ ದಕ್ಷಿಣದ ಭಾಗದಲ್ಲಿರುವುದು ಗಣೇಶ ವಿಗ್ರಹ, ನೈಋತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಯಾಣ ಮಂಟಪವಿದೆ. ಈ ದೇವಾಲಯದ ಗರ್ಭಗೃಹ, ಸುಕನಾಸಿಗಳು ಹೊಯ್ಸಳರ ಕಾಲದ್ದು, ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಮಹಾದ್ವಾರ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿದ್ದು ವಿಜಯನಗರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ 1250-1350ರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೇವಾಲಯದ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿದೆ.

ತೆರಕಣಾಂಬಿಯಿಂದ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ 6.4 ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿ ಹುಲಿಗನಮುರಡಿ ವೆಂಕಟರಮಣಸ್ವಾಮಿ ಬೆಟ್ಟವಿದೆ. ಈ ಬೆಟ್ಟದ ಇನ್ನೊಂದು ಹೆಸರು ಶೇಷಾದ್ರಿ. ತೆರಕಣಾಂಬಿಯ ಸಾಹುಕಾರ ದಾಸಕೇಶವಶೆಟ್ಟಿ ಇಲ್ಲಿಯ ದೇವಾಲಯ ಕಟ್ಟಿಸಿದ. 1629ರಲ್ಲಿ ವೈಕುಂಠ ನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿ ಗುಡಿ ಮತ್ತು ಅಮ್ಮನವರ ಗುಡಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾದ್ದು 1678 ರಲ್ಲಿ. ನಂತರ ಚಿಕ್ಕದೇವರಾಜ ಒಡೆಯರ ಪತ್ನಿ ದೊಡ್ಡ ಮುದ್ದಮ್ಮ 1696ರಲ್ಲಿ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೊಂದು ಕೋಟೆ ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ತಾಲೂಕಿನ ಮತ್ತೊಂದು ಹೋಬಳಿ ಕೇಂದ್ರವಾದ ಬೇಗೂರಿನಿಂದ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ 4.8 ಕಿ.ಮೀ ದೂರದಲ್ಲಿ ಕೋಟೆಕೆರೆ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮವಿದೆ. ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವೀರಗಲ್ಲಿದ್ದು, ಇದು ಹತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದಾಗಿದೆ. ಕೊಲ್ಲಿಯಣ್ಣ ಎಂಬಾತ ವೀರಮರಣವನ್ನಪ್ಪಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನ ಮಗ ಸಾಂತಣ್ಣ ಈ ವೀರಗಲ್ಲನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ. ಇಲ್ಲಿ ರಾಮೇಶ್ವರ, ವೇಣುಗೋಪಾಲ, ಚಂದ್ರಮೌಳೇಶ್ವರ ಮತ್ತು ಗಣೇಶನ ದೇವಾಲಯಗಳಿವೆ. ಈ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ದೊಡ್ಡದು

ವೇಣುಗೋಪಾಲಸ್ವಾಮಿಯದು. ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲಿನ ಮಹಾದ್ವಾರ, ಮುಖಮಂಟಪ ಮತ್ತು ನವರಂಗಗಳಿವೆ. ದೇವಾಲಯದ ದಕ್ಷಿಣ ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಸುಕನಾಸಿ ಮತ್ತು ಗರ್ಭಗೃಹಗಳಿವೆ. ಪದ್ಮ-ಧ್ಯಾನಮುದ್ರೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಕುಳಿತಿರುವ ದೇವತೆಯ ವಿಗ್ರಹ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿದೆ. ಎಡಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರರು ಮತ್ತು ರಾಮಾನುಜರ ವಿಗ್ರಹಗಳಿರುತ್ತದೆ.

ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಮತ್ತೊಂದು ಹೋಬಳಿ ಕೇಂದ್ರವಾದ ಹಂಗಳ ಗ್ರಾಮವು ತಾಲೂಕು ಕೇಂದ್ರದಿಂದ 11 ಕಿ.ಮೀ ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ವರದರಾಜಸ್ವಾಮಿಯ ಮುಖ್ಯ ದೇವಾಲಯವಿದೆ. ಈ ದೇವಾಲಯವು ಗರ್ಭಗೃಹ, ಸುಕನಾಸಿ, ನವರಂಗ ಮತ್ತು ಚಿಕ್ಕ ಮಂಟಪಗಳಿಂದೂಡಗೂಡಿದೆ. ಈ ದೇವಾಲಯ, ವರದರಾನೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುವ ಜರ್ನಾಧನ ವಿಗ್ರಹವಿದೆ. ಈತ ಮಂದ ಸ್ಮಿತನಾಗಿಲ್ಲ, ಮೂರನೆಯ ನರಸಿಂಹಬಲ್ಲಾಳನ ಶಾಸನಗಳು ಸುಕನಾಸಿಯ ಉತ್ತರ ಭಾಗದಲ್ಲಿವೆ. ಜರ್ನಾಧನ ವಿಗ್ರಹದ ಸ್ಥಾಪನೆ ಬಲ್ಲಾಳನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಗಿರಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಒಳ ನವರಂಗದ ದಕ್ಷಿಣ ಗೋಡೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರರ ವಿಗ್ರಹಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಮಾಧವನ ಮೂರ್ತಿ ಇದೆ. ಮಾಧವನು ಬಲಗಡೆಯ ಮುಂಭಾಗದ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬೆಣ್ಣೆ ಮುದ್ದೆ ಹಿಡಿದಿರುವ ಭಂಗಿಯನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಮೋಹಕವಾಗಿ ಕೆತ್ತಲಾಗಿದೆ. ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬನವಾಸಿಯ ಮಧುಕೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯದ ಮಾಧವ ವಿಗ್ರಹದ ಹೋಲಿಕೆ ಇದಕ್ಕಿದೆ. ಶ್ರೀರಂಗರಾಯ ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಂಗಳದ ಹಳೆಯ ಅರಮನೆಯಿದ್ದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಅಮೃತಮ್ಮನು ಕಲ್ಲು ಮರ ನಿರ್ಮಿಸಿ, ರಾಜವೊಡೆಯರು ನಿಧನರಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆ ಮಾಡಿಸಿ, ಮರಳ ಬಸವಲಿಂಗ ದೇವರಿಗೆ ಹೊರಕೇರಿ ಬಾಚಳಿ, ಸಹಿತ ದಾನ ನೀಡಿದ್ದು ಹಂಗಳದ 1956ರ ಶಾಸನದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ

ಗೋಪಾಲಸ್ವಾಮಿ ಬೆಟ್ಟ

ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆಯಿಂದ 16 ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಸುಂದರ ತಾಣ. ಸಮುದ್ರಮಟ್ಟದಿಂದ 1446 ಮೀಟರುಗಳ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಬೆಟ್ಟದ ಸುತ್ತಳತೆ 25 ಕಿ.ಮೀ. ದೇವಾಲಯ ಬುಡದಿಂದ 5 ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಕಮಲಾಚಲ, ಕಂಜಗಿರಿ, ಗೋವರ್ಧನಗಿರಿಯೆಂದು ಈ ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸದಾ ಹಿಮಾಚ್ಛಾದಿತವಾಗಿರುವಂತೆ ಗೋಚರಿಸುವುದರಿಂದ ಹಿಮವದ್ ಗೋಪಾಲಸ್ವಾಮಿ ಬೆಟ್ಟವೆಂದೂ ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಕ್ರಿ.ಶ. 1504ರ ನಂಜನಗೂಡು ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಮೂಡಣ ಕೋಟೆ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಈ ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಕಾಲ್ನಡಿಗೇಯಿಂದಲೂ ಕ್ರಮಿಸಬಹುದು. ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ವಾಹನ ಸೌಕರ್ಯವೂ ಉಂಟು, ಪೌರಾಣಿಕವಾಗಿ, ಐತಿಹಾಸಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯಕವಾಗಿ ಈ ಬೆಟ್ಟ ಮಹತ್ವ ಪಡೆದಿದೆ. ಅಗಸ್ತರು ದಕ್ಷಿಣ ದೇಶವನ್ನು ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸಲೆಂದು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಎಂದು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿದರಂತೆ. ಗೋಪಾಲಸ್ವಾಮಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದಾಗ, ಅವರು ಸ್ವಾಮಿಗೆ ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದು

ನೆಲೆಸಬೇಕೆಂಬ ಕೊರಿಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದರಂತೆ, ಅವರ ಕೋರಿಕೆ ಮನ್ನಿಸಿದ ಸ್ವಾಮಿ ರುಕ್ಷಿಣಿ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯರೊಂದಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ನೆಲಸಿದರೆನ್ನಲಾಗಿದೆ. ಈ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಕೌಂಡಿನ್ಯ ಋಷಿ ಇದ್ದನೆಂದೂ, ಅವನಿಂದಲೇ ಮುಂದೆ ಕೌಂಡಿನ್ಯ ನದಿ ಉಗಮಿಸಿತೆಂದೂ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಈ ಬೆಟ್ಟದ ನಾನಾ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಋಷಿಗಳ ಆಶ್ರಮವಿತ್ತೆಂದು ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ರೂಪರೇಷೆಗಳು

2011 ಜನಗಣತಿ ಪ್ರಕಾರ ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 54,615 ಕುಟುಂಬಗಳಿದ್ದು, 111,109 ಪುರುಷರು ಮತ್ತು 111,961 ಮಹಿಳೆಯರನ್ನೊಳಗೊಂಡಂತೆ ಒಟ್ಟು 2,23,070 ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಪ್ರದೇಶವಾರು ನೋಡಿದಾಗ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಅಂದರೆ ಶೇ.87.4 ರಷ್ಟು ಜನರು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿಯೂ ಹಾಗೂ ಶೇ.12.6 ರಷ್ಟು ಜನರು ಪಟ್ಟಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿಯೂ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾರೆ. 0-6 ವಯೋಮಾನದ ಮಕ್ಕಳ ಸಂಖ್ಯೆ 20,495 ರಷ್ಟಿದ್ದು, ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಶೇ.9ರಷ್ಟಿದೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳ ಸಂಖ್ಯೆ 10,363 ರಷ್ಟಿದ್ದರೆ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಸಂಖ್ಯೆ 10,132 ರಷ್ಟಿದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕವಾರು ನೋಡಿದಾಗ 21,417 ಪುರುಷ ಮತ್ತು 21,639 ಮಹಿಳೆಯರನ್ನೊಳಗೊಂಡಂತೆ ಒಟ್ಟು 43,056 ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಜನರಿದ್ದು, 14,096 ಪುರುಷ ಮತ್ತು 14,599 ಮಹಿಳೆಯರನ್ನೊಳಗೊಂಡಂತೆ 28,695 ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರು ನೆಲೆಸಿದ್ದಾರೆ.

ಲಿಂಗಾನುಪಾತ

ತಾಲೂಕಿನ ಲಿಂಗಾನುಪಾತ ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಸರಾಸರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಹೆಚ್ಚಿದ್ದು, ಪ್ರತಿ ಸಾವಿರ ಪುರುಷರಿಗೆ ಮಹಿಳೆಯ ಸಂಖ್ಯೆ 1,008 ರಷ್ಟಿರುವುದು ಆಶಾದಾಯಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಗಿದೆ. ಆದರೆ 0-6 ವಯೋಮಾನದ ಮಕ್ಕಳ ಲಿಂಗಾನುಪಾತ ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಸಂಖ್ಯೆ ತುಸು ಕಡಿಮೆಯಿದ್ದು, ಪ್ರತಿ ಸಾವಿರ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ 978 ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದರೆ ಮಕ್ಕಳ ಲಿಂಗಾನುಪಾತ ತಾಲೂಕಿನ ಸರಾಸರಿ ಲಿಂಗಾನುಪಾತಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಿದೆ.

ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಸಾಕ್ಷರತೆ

ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಸಾಕ್ಷರತೆ ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಸರಾಸರಿ ಸಾಕ್ಷರತಾ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕಿಂತ ತುಂಬಾ ಕಡಿಮೆಯಿರುವುದು ಕಳವಳಕಾರಿಯಾದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ತಾಲೂಕಿನ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಕೇವಲ ಶೇ. 60.17 ರಷ್ಟಿದ್ದು, ಪುರುಷರ ಸಾಕ್ಷರತಾ ಪ್ರಮಾಣ (ಶೇ.61.62)ಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಾಕ್ಷರತಾ ಪ್ರಮಾಣ (ಶೇ.47.71) ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆಯಿರುವುದು ಯೋಚಿಸಬೇಕಾದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಬಲೀಕರಣದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತದೆ.

ಆರ್ಥಿಕ ಜೀವನ

ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಅತ್ಯಂತ ಹಿಂದುಳಿದ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಹಿಂದುಳಿದ ಸಮುದಾಯಗಳ ಕುಟುಂಬಗಳು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿದ್ದು, ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿಯೂ ಇದೇ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಿರುವುದನ್ನು 2011ರ ಜನಗಣತಿ ವರದಿಯಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ. 2011 ಜನಗಣತಿ ವರದಿ ಪ್ರಕಾರ ದುಡಿಮೆಗಾರರ/ಉದ್ಯೋಗಿಗಳ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕಿಂತ (1,09,858) ದುಡಿಮೆಗಾರರಲ್ಲದ (Non-Working) ಪ್ರಮಾಣವೇ (1,13,212) ಅಧಿಕವಾಗಿರುವುದು ಆತಂಕಕಾರಿ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ನಿರುದ್ಯೋಗ ಪ್ರಮಾಣ ಪುರುಷರಿಗಿಂತ (38,024) ಮಹಿಳೆಯರ ಪ್ರಮಾಣ (75,188) ಅಧಿಕವಾಗಿರುವುದು ಮಹಿಳೆಯರು ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಹಿಂದುಳಿದಿರುವುದಕ್ಕೆ ಹಿಡಿದ ಕೈಗನ್ನಡಿಯಾಗಿದೆ.

ಇನ್ನುಳಿದಂತೆ ಒಟ್ಟು ದುಡಿಮೆಗಾರರಲ್ಲಿ 94,973 ರಷ್ಟು ಪ್ರಮುಖ ದುಡಿಮೆಗಾರರಾಗಿದ್ದು (Main Workers), 14,885 ಜನರು ಪೂರಕ ದುಡಿಮೆಗಾರರು/ಅಂಚಿನ ದುಡಿಮೆಗಾರ (Marginal Workers) ರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಮುಖ ದುಡಿಮೆಗಾರರಲ್ಲಿ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜನರು ಅಂದರೆ 41,078 ರಷ್ಟು ಜನರು ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಾಗಿದ್ದು, 30,678 ರಷ್ಟು ಜನರು ವ್ಯವಸಾಯಗಾರರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನುಳಿದಂತೆ 2,694 ಜನರು ಗೃಹಾಧಾರಿತ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹಾಗೂ 20,523 ಜನರು ಇತರ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲೂ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಲಿಂಗವಾರು ನೋಡಿದಾಗ ಒಟ್ಟು ದುಡಿಮೆಗಾರರಲ್ಲಿ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪುರುಷರು ವ್ಯವಸಾಯವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದು, ಅತಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹಿಳೆಯರು ಕೃಷಿ ಕೂಲಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುವುದು ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಈ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ಮಹಿಳೆಯರು, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಬುಡಕಟ್ಟು, ಹಿಂದುಳಿದ ಸಮುದಾಯಗಳು ಹಿಂದುಳಿದವರಾಗಿದ್ದು, ಬಡತನ, ನಿರುದ್ಯೋಗ, ನ್ಯೂನ ಪೋಷಣೆ, ಅನಾರೋಗ್ಯ, ಅನಕ್ಷರತೆ ತಾಲೂಕಿನ ಜನರನ್ನು ಬಾಧಿಸುತ್ತಿವೆ.

ಪಶುಸಂಗೋಪನೆ

ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಪಶುಸಂಗೋಪನೆಯು ಪ್ರಮುಖವಾದ ಆರ್ಥಿಕ ಮೂಲವಾಗಿದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಶೇ.70 ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಕುಟುಂಬಗಳು ತಮ್ಮ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಜಾನುವಾರುಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಜಾನುವಾರು ಸಾಕಾಣಿಕೆ ಲಾಭದಾಯಕ ಉದ್ಯೋಗವಾಗಿದ್ದು, ಮಾಂಸ ಮತ್ತು ಹಾಲಿನ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಹಾಗೂ ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಜಾನುವಾರುಗಳನ್ನು ಬಳಕೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಪಶುಸಂಗೋಪನೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಆರ್ಥಿಕತೆಗೆ ಪ್ರಮುಖ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದೆ.

ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಹಸು, ಕುರಿ, ಆಡು, ಕೋಳಿ, ಎಮ್ಮೆಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸಾಕಣೆ ಮಾಡಿದರೆ ಹಂದಿ, ಮೊಲ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸಾಕಣೆ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಕಾಣ ಬಹುದಾಗಿದೆ. ಪಶುಗಳ ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಮೂರು ಪಶುವೈದ್ಯಕೀಯ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳು, ಏಳು ಪಶುವೈದ್ಯಕೀಯ ಔಷಧಾಲಯಗಳು, ಹನ್ನೆಡರು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಪಶುವೈದ್ಯಕೀಯ ಚಿಕಿತ್ಸ ಕೇಂದ್ರಗಳು, ಒಂದು ಸಂಚಾರಿ ಪಶುವೈದ್ಯಕೀಯ ಔಷಧಾಲಯ, ಒಂದು ಕೃತಕ ಗರ್ಭಧಾರಣೆ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ ಒಟ್ಟು 24 ಪಶುವೈದ್ಯಕೀಯ ಕೇಂದ್ರಗಳು ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ

ತಾಲೂಕಿನ ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆ ಮತ್ತು ಅರಣ್ಯ ಸಂಪತ್ತು ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿದೆ. ನೆರೆಯ ಜಿಲ್ಲೆಯಗಳು ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ ವ್ಯಾಪಾರ ವಹಿವಾಟನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ವಾಣಿಜ್ಯ ಬೆಳೆಗಳಾದ ಕಬ್ಬು, ಅರಿಸಿಣ, ಇರುಳ್ಳಿ, ಮುಸುಕಿನ ಜೋಳ, ಮುಂತಾದವುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ರಫ್ತು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ತಾಲೂಕಿನ ವ್ಯಾಪಾರ ವಹಿವಾಟಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಏಳು ವಾಣಿಜ್ಯ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು, ಆರು ಗ್ರಾಮೀಣ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು, ಎರಡು ಸಹಕಾರಿ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ಮತ್ತು ಒಂದು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಭೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಗಳು ಹಾಗೂ ಎರಡು ನಿಯಂತ್ರಿತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಇದರೊಂದಿಗೆ 29 ಕೃಷಿ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಗಳು, 126 ಹಾಲು ಉತ್ಪಾದಕ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಗಳು, 21 ಇತರ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ ಒಟ್ಟು 177 ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಗಳು ತಾಲೂಕಿನ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಗ್ರಾಮೀಣ ಮತ್ತು ಹಿಂದುಳಿದ ಸಮುದಾಯಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ಒಳಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ.

ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಂಪರ್ಕ

ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದ ಹಾಗೇ ಯಾವುದೇ ಪ್ರದೇಶದ ಆರ್ಥಿಕತೆ ಅಥವಾ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಾರಿಗೆ ಸವಲತ್ತುಗಳು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತವೆ. ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ 85.8 ಕಿ.ಮೀ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೆದ್ದಾರಿ, 53.07 ಕಿ.ಮೀ ರಾಜ್ಯ ಹೆದ್ದಾರಿ, 250.65 ಕಿ.ಮೀ ಮುಖ್ಯ ಜಿಲ್ಲಾ ರಸ್ತೆಗಳು, 534.65 ಕಿ.ಮೀ ಗ್ರಾಮೀಣ ರಸ್ತೆಗಳು, 56.56 ಕಿ.ಮೀ. ಪುರಸಭೆ ರಸ್ತೆಗಳು, 87.38 ಕಿ.ಮೀ ನೀರಾವರಿ ಇಲಾಖೆ ರಸ್ತೆಗಳು, 180 ಕಿ.ಮೀ ಅರಣ್ಯ ರಸ್ತೆಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ ಒಟ್ಟು 1248.11 ಕಿ.ಮೀ ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಸಂಪರ್ಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ 59 ಅಂಚೆ ಕಛೇರಿ ಮತ್ತು 12 ದೂರವಾಣಿ ವಿನಿಮಯ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ರಾಜಕೀಯ ಹಿನ್ನೆಲೆ

ಕರ್ನಾಟಕದ 244 ವಿಧಾನಸಭಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ ಕೂಡ ಒಂದು. ರಾಜ್ಯಗಳ ಪುನರ್ ರಚನೆಯ ಕಾಯ್ದೆ 1956ರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪುನರ್ ವಿಂಗಡನೆ ನಂತರ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು 1957 ರಲ್ಲಿ ರಚಿಸಲಾಯಿತು. 2018 ರವರೆಗೆ 14 ಚುನಾವಣೆಗಳು ನಡೆದಿವೆ. 13 ಚುನಾವಣೆಗಳವರೆಗೆ ಕೇವಲ ಮೂರು ಜನರು ಮಾತ್ರ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ಕೆ.ಎಸ್. ನಾಗರತ್ನಮ್ಮ ಪ್ರಮುಖರು. ಏಳು ಭಾರಿ ವಿಧಾನಸಭಾ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿದ್ದರು. ಇವರು ಕರ್ನಾಟಕದ ಮೊದಲ ಮಹಿಳಾ ಸ್ಪೀಕರ್ ಕೂಡ ಹೌದು. ಅವರನ್ನು ಹೊರತು ಪಡಿಸಿದರೆ ಹೆಚ್. ಕೆ. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ 1978 ರಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದರು ಮತ್ತು 1994 ರಿಂದ ಎಚ್.ಎಸ್. ಮಹಾದೇವ ಪ್ರಸಾದ್ ಸತತ ಐದು ಬಾರಿ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಅಕಾಲಿಕ ನಿಧನದ ನಂತರ 2017ರಲ್ಲಿ ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ ವಿಧಾನಸಭಾ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಉಪ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಾದೇವ ಪ್ರಸಾದ್ ಪತ್ನಿ ಎಂ. ಸಿ. ಮೋಹನ್ ಕುಮಾರಿ ಉರ್ಫ್ ಗೀತಾ ಗೆದ್ದರು. 2018 ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ನಿರಂಜನ್‌ಕುಮಾರ್ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಲ್ಲದರೆ ಕೃಷಿಕರಾಗಿದ್ದ ಅಬ್ದುಲ್ ನಜೀರ್ ಸಾಬ್ ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ರಾಜಕೀಯ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖರು. ಇವರು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಅವರ ಸೇವೆ ಇಂದಿಗೂ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾದರಿಯಾಗಿದೆ.

ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ

ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ, ಮುಸ್ಲಿಂ, ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್, ಸಿಖ್, ಬೌದ್ಧ, ಜೈನ, ದರ್ಮದವರು ಕಂಡು ಬಂದರೂ ಕೂಡ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದವರು ಅಧಿಕವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಶೇ.96.34 ರಷ್ಟು ಜನರು ಹಿಂದು ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರಾಗಿದ್ದು, ಇನ್ನುಳಿದಂತೆ ಶೇ.3.03 ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲಿಂ, ಶೇ. 0.22 ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್, ಶೇ.0.01ರಷ್ಟು ಸಿಖ್, ಶೇ.0.05ರಷ್ಟು ಬೌದ್ಧ ಮತ್ತು ಶೇ.0.1 ರಷ್ಟು ಜೈನ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರಿದ್ದು, ಶೇ.0.01 ರಷ್ಟು ಇತರ ಧರ್ಮದವರೂ ಹಾಗೂ ಶೇ.0.25 ರಷ್ಟು ಜನರು ಯಾವುದೇ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸದಿರುವುದು 2011ರ ಜನಗಣತಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ.

ಉಪಸಂಹಾರ

ಮೇಲಿನ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ ತಾಲೂಕು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದಿದೆ.

ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಮಳೆ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆಯಿದ್ದು, ಯಾವುದೇ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಜಲಮೂಲಗಳಿಲ್ಲದ ಕಾರಣ ಒಣಬೇಸಾಯವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯಿದೆ. ಅತಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಅತಿ ಸಣ್ಣ ರೈತರಿದ್ದು, ಮಧ್ಯಮ ರೈತರ ಪ್ರಮಾಣ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿದೆ. ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ನೋಡುವುದಾದರೆ ತಾಲೂಕಿನ ಸಾಕ್ಷರತಾ ಪ್ರಮಾಣ ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಸರಾಸರಿ ಸಾಕ್ಷರತಾ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಿದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಬುಡಕಟ್ಟು ಅದರಲ್ಲೂ ಅರಣ್ಯವಾಸಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮಟ್ಟ ಮತ್ತು ಸಾಕ್ಷರತಾ ಪ್ರಮಾಣ ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆಯಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅವಕಾಶಗಳಿದ್ದು, ಇರುವ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿದರೆ ಉದ್ಯೋಗವಕಾಶಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ತೆರಕಣಾಂಬಿ ಪ್ರಮುಖ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸ್ಥಳವಾಗಿದ್ದು, ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಪುರಾತನ ದೇವಾಲಯಗಳು ಅಳಿವಿನಂಚಿನಲ್ಲಿವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿ ಉತ್ತಮ ಪ್ರವಾಸಿ ತಾಣವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿನ ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗ ತರಬೇತಿ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮತ್ತು ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ತರಬೇತಿ, ಸ್ವ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ಸಹಾಯ ಧನ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮುಂತಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡಿದರೆ ತಾಲೂಕಿನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಹಕಾರವಾಗುತ್ತದೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

- Census of India (2011). District Census Hand book – Chamarajanagar. Directorate Of Census Operations, Karnataka, Bengaluru.
- Central Ground Water Board. (2008). Ground Water Information Booklet- Chamarajnagar District, Karnataka, Ministry of Water Resources, South Western Region, Bangalore.
- Chamarajangara District Profile. data retrieved from <http://164.100.238.18/home.html> on 20/03/2021
- Ravindra Kumar. (1985). Petrology and structure of the Precambrian terrain around Gundlupet, Mysore district, Kamataka, Unpub. Ph.D.thesis, Mysore University, Mysore.
- Terakanambi. Retrieved from <https://en.wikipedia.org/wiki/Terakanambi> on 20/03/2021
- ಮಂಜುನಾಥ ಬಿ.ಆರ್. (2004). ಬುಡಕಟ್ಟು ಮಕ್ಕಳ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳು: ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನ. ಅಪ್ರಕಟಿತ ಪ್ರೌಢ ಪ್ರಬಂಧ, ಮೈಸೂರು ವಿವಿ. ಮೈಸೂರು.